

ARDIAK

*Gizadia, aintziñate batean, nekazaritzatik baiño ere lena-
go, artzantzatik bizi izan zan. Baíta gure Euskalerriko biz-
tanleak ere. Naparro-n, Gipuzkoa-n eta Bizkaia-n baitik bat,
amaikatRo artalde eder izan da gizaldiak zear. Gaur asko
gutxiko zaigu artzantza. Gure errian, ala ere, geienik baserri
izanik, oraindik badaude etxeetan artalderik. Nik ere badut
txiki bat, irurogei bat burukoa. Zeregin pixkat ematen dit,
baiña baita irabazi polita ere,*

Doiñu: « Iriya rena .. ».

Mendiak musker saroi ta zelai,
bazterrak oro guritan;
uda eltzean belarra bikain
etxe ondoko landetan;
baita ardiak, zuri-zuriak,
trokako pendiz ertzetan.
Orrela ditut, nik, irurogei bat
nere etxalde onetan.

Giro ez dala neguz mendian,
etxean ditut eukitzen;
ego aizeak jotzen dunean
Jarrean dute bazkatzen;
udaran berriz. ez otz ez bero,
goiko gaiñetan ibiltzen;
ango belarra bait dute goxo,
arantza dira leiatzen.

Nere mendiko txabola urria
ez da jauregi pertxeta:
bi arkuilluren lepoan tinko
bizkarra zear jarrita,
emendík beera aritz adarrak
dauzka zalu barreiatu,
auekin berriz beste pillo bat
antzetsu elkar eiota.

Zoiak gaiñean jarri nizkion
saiets-alde bietatik;
ipar-aldea itxirik eta
egoa dizu zabalik.
Egal baten dut sutoki oía,
kamaña beste aldetik.
Onela ere nere txabolak
ez du itxura exkasik.

Udan goietan euki oi ditut
nere arditxo zuriak:
bagillaren len-egunetatik
urrilleraíño, mendiak
dauzka, jan ta lo bertan egiñik;
berriz ondoren guztiak
dakarzkít beera, kortan emanik
neguko egun hustiak.

Urtarrillaren erdirantzera
umeak citen dira asten;
umeetan arrek iru illabetez
iltzeko ditut ematen,
urrixak berriz umetarako
ardura beroz gordetzen,
gisa ortan dut ardi-saldoa
urterik urte edertzen.

Ille moztea maiatz azkenez
egin oi dizut ederki:
ardiak ortaz larrera gabe
etxean oi ditut euki,
ille kentzeko denak izerdiz
bete ditazen txit ongi;
olan aisego burutzen dizut
nere egitekoa noski.

Mikeltxo lagun moztu diedan
ille mataza galantak
sortaka salduz ekarri dizkit
irabazi ez exkasak;
orrez gaiñera saldu oi datut
zaar eta gaixo diranak;
gaztaiak ere dakarzkidate
diru pusketa politak.

Ez dut beorrik, ezta zaldirik,
baiña ardida naste
sarri dakuskit beor eta bei,
auntz eta antzeko beste.
Ta larratzeko leku bikaiñak
erri-basoak dituzte;
nere ardi, auntz eta beientzat
bada belardi naibeste.

Gaixorik sarri dira ardiak;
txarra da urgeldi artua,
berdintsu duzu okailla deritzan
eztarriko aunditua.
Ez dute ona goiz naiz illuntzez
erori basur leitua;
errena ere ardi artean
aski duzu zabaldua.

Ardura pixkat —egia diot—,
beti uzten du ardiak;
ilbeltz-otsailla tarteko izanik
umetzen dira asiak,
epail aldera diru mordoa
dakarkidate arkumiak.
Onek ordaintzen, gaindizka ere,
ar-azotako nekiak.